

TRANSPARENCY INFO

ALAC

Asistență Legală Anti-Corupție

Implică-te, raportează corupția!

În numărul acesta :

EDITORIAL

ALAC Asistență Legală Anti-Corupție p. 2

LEGISLAȚIE

Protecția celor care semnalează corupția p. 3

BUNE PRACTICI

Principii pentru Whistleblowing la nivelul UE p. 4

EVENIMENTE

Contribuția ALAC România la schimbare p. 6

ALAC

**raportează
corupția**

www.alacromania.ro / telefon 031 6606 007

Asistență Legală Anti-Corupție pentru cetățeni :

ALAC

Victimele corupției au nevoie de suport, nimeni nu ar trebui să se confrunte singur cu abuzurile de putere. Centrul de Asistență Legală Anti-Corupție (ALAC) oferă sprijin cetățenilor care se confruntă cu probleme de corupție și face eforturi pentru a genera schimbări în sistem. Primul centru ALAC s-a deschis în 2003, în România. De atunci, ALAC s-a dezvoltat într-o rețea globală, cu 90 de centre în 60 de țări.

Activitatea centrului se desfășoară pe trei planuri : sprijinirea victimelor și martorilor corupției; informarea cetățenilor privind drepturile lor și instrumentele prin care pot acționa împotriva abuzurilor; advocacy pentru remedierea lacunelor din sistem care permit aceste abuzuri.

Corupția este un abuz de putere încredințată, iar persoanele care se confruntă cu acest fenomen ajung adesea într-o situație foarte delicată: presiunile uneori insuportabile de a se conforma unui sistem patologic, teama că pot avea de suferit dacă vorbesc despre ilegalitățile la care asistă, necunoașterea propriilor drepturilor și a modalităților de a și le revendica—toate acestea îngreunează orice încercare de a ieși din cercul corupției. ALAC vine în ajutorul acestor persoane.

Cei care semnalează Centrului problemele de corupție cu care se confruntă, beneficiază de consiliere individuală din partea juriștilor noștri. Astfel, află ce drepturi au, învață cum și unde să depună o plângere, iar rezolvarea cazului este monitorizată de experții ALAC. Totodată, dacă problemele semnalate Centrului nu se încadrează în faptele de corupție prevăzute de lege, transmitem celui care a sesizat cazul numele entității unde se poate adresa pentru problema sa. Întregul proces de consiliere este gratuit și confidențial.

Prin serviciile de asistență, Centrul reprezintă un instrument de implicare cetățenească în lupta împotriva corupției. Simultan, cazurile pe care le primim ne ajută să aflăm problemele de corupție cu care se confruntă oamenii în viața de zi cu zi. Iar pe baza acestor informații, inițiem campanii de advocacy pentru a remedia problemele structurale.

Până în prezent, ALAC a consiliat peste 6.000 de cetățeni și a contribuit la schimbări sistemice prin campanii de advocacy. Astfel, angajații din sectorul public nu pot fi concediați dacă sesizează un act de corupție la locul de muncă. Acest drept este garantat prin Legea avertizorilor de integritate, scrisă de ALAC după ce doi vameși au refuzat ordine ilegale și au raportat cazul centrului nostru. Vameșii au câștigat procesul în instanță.

Tot în urma unei campanii ALAC, abuzul în serviciu a fost inclus între faptele de corupție. O altă cauză susținută de noi a fost ajutorul judiciar gratuit, iar astăzi cetățenii cu venituri mici pot beneficia gratuit de sprijinul unui avocat pentru a-și apăra drepturile în instanță. Noi am făcut primul pas, acum e rândul tău.

Wendla Beyer

protecția celor care semnalează corupția

Legea Avertizorilor de Integritate

Avertizarea de Integritate, cunoscută în limbajul internațional ca “whistleblowing”, definește dezvăluirea de informații despre activități corupte, ilegale, frauduloase sau periculoase comise în organizații ale sectorului public sau privat, care privesc sau afectează interesul public. Acestea includ și nereguli percepute sau potențiale.

În 2004, România a fost prima țară din Europa continentală care a adoptat o lege pentru protecția celor care raportează corupția la locul de muncă, numiți avertizori de integritate.

Legea avertizorilor de integritate (571/2004) este aplicabilă doar sectorului public și stabilește măsuri pentru protecția personalului din instituții, autorități sau companii de stat care sesizează nereguli acolo unde lucrează,

cum ar fi încălcări ale legii, ale eticii sau acte de corupție.

Scopul acestei legi este să rupă tradiția tăcerii și complicității în sectorul public și să dea posibilitatea de a apela la canale interne și externe pentru a sesiza ilegalități: acestea includ superiori ierarhici, comisii de disciplină, organe judiciare, poliție, comisii parlamentare, asociații profesionale, organizații neguvernamentale sau mass-media.

Avertizorii de integritate beneficiază de prezumția de bună credință până la proba contrarie. Ei au dreptul de a urmări progresul cazului lor și au dreptul la apel în instanță. În cazul cercetării disciplinare a celui care a făcut o sesizare, comisia disciplinară este obligată să invite presa și un reprezentant al sindicatului sau

asociației profesionale în ședință. Identitatea avertizorului de integritate rămâne ascunsă, dacă sesizarea este făcută intern.

În litigiile de muncă sau privitoare la raporturile de serviciu, instanța poate dispune anularea sancțiunii disciplinare sau administrative aplicate unui avertizor dacă aceasta a fost aplicată ca urmare a unei avertizări de interes public, făcută cu bună credință. Dacă intră în conflict cu alte acte normative, Legea avertizorilor de integritate are prioritate.

Deși Legea avertizorilor de integritate este foarte puternică în teorie, în practică sunt necesare unele îmbunătățiri. Este necesară o mai bună instruire a angajaților, inclusiv prin participarea la cursuri prin care să li se explice de ce este important

ca legislația în domeniu să fie cunoscută și aplicată corect.

De asemenea, regulamentele interne și codurile instituțiilor trebuie să cuprindă prevederi de acest tip. Deși Legea 571/2004 nu este aplicabilă angajaților din sectorul privat, tot mai multe companii private includ în reglementările interne prevederi menite să încurajeze angajații să ia atitudine și să raporteze neregulile pe care le sesizează.

Un aspect important, pe care mulți poate nu îl cunosc este acela că protecția avertizorilor de integritate include dreptul de a refuza semnarea unui document ilegal sau participarea la acțiuni care contravin legii. Iar dacă intră în conflict cu alte acte normative, Legea avertizorilor de integritate are prioritate.

De altfel, alte acte normative precum Codul Muncii și Statutul funcționarilor publici cuprind prevederi care se referă la faptul că angajatul este îndreptățit să refuze executarea ordinului ilegal. Statutul funcționarilor publici prevede la art. 45 alin.3 următoarele: “Funcționarul public are dreptul să refuze, în scris și motivat, îndeplinirea dispozițiilor primite de la superiorul ierarhic, dacă le consideră ilegale. Dacă cel care a emis dispoziția o formulează în scris, funcționarul public este obligat să o execute, cu excepția cazului în care aceasta este vădit ilegală. Funcționarul public are îndatorirea să aducă la cunoștința superiorului ierarhic al persoanei care a emis dispoziția astfel de situații”.

Recomandări la nivelul UE pentru WHISTLEBLOWING

Schimbare culturală

Conotațiile negative asociate cu raportarea neregulilor la locul de muncă reprezintă o barieră în calea mecanismelor efective pentru protecția avertizorilor de integritate. În acest context, este necesară îmbunătățirea percepției publice privind această practică, prin campanii de informare despre rolul critic pe care avertizorii de integritate îl pot juca în detectarea acțiunilor ascunse, ilegale.

Protecție legală

Pentru a crea o alternativă la tăcere, care să nu pună în pericol siguranța celui care semnalează corupția, sunt necesare prevederi legale eficiente și mecanisme de implementare funcționale. Este recomandat să existe un singur cadru legal, cuprinzător, pentru protecția avertizorilor de integritate, care să includă sectorul public și privat. Un asemenea cadru ar trebui să prevadă proceduri clare și eficiente de raportare și de monitorizare, să asigure mecanisme de apel și verificare independente, dar și compensații pentru cei care au avut de suferit în urma sesizărilor pe care le-au făcut.

Mecanisme de protecție în interiorul organizațiilor

Canalele interne de raportare și monitorizare reprezintă mijloace eficiente pentru detectarea fraudei, corupției și erorilor majore de gestiune din interiorul unei organizații. Angajatorii sunt nevoiți să dezvolte astfel de mecanisme în organizații mari și mijlocii, fie că sunt companii de stat, private sau organizații non-profit. Mecanismele de sesizare de încredere determină avertizorii să semnaleze intern neregulile, înainte să apeleze la canale externe.

Newsalert:

Din ianuarie 2014, toate instituțiile UE sunt obligate să introducă reguli interne pentru protecția avertizorilor de integritate.

Ombudsmanul European anunță că numai două din nouă instituții europene examinate, au aplicat normele cerute—Comisia și Curtea de Conturi.

Un comitet interinstituțional dezbate momentan o abordare comună a acestor obligații.

(sursa: Ombudsmanul European, declarație de presă, 2 martie)

Colectarea de informații

Pentru o mai bună monitorizare și înțelegere a acțiunilor de avertizare, ar fi indicat ca în fiecare țară să funcționeze un organism independent care să asigure colectarea sistematică de date privind avertizările de integritate, inclusiv numărul de cazuri sesizate, canalele folosite, procedurile de monitorizare și pagubele prevenite prin avertizările de integritate. O asemenea măsură ar fi un punct de pornire pentru monitorizare bazată pe dovezi și revizuire a practicilor și mecanismelor de avertizare. Totodată ar ajuta cetățenii să înțeleagă mai bine contribuția pe care avertizările de integritate o au în protejarea bunurilor publice.

Cadrul european pentru protecția avertizorilor de integritate

Este necesară să fie implementate prevederile Convenției Națiunilor Unite Împotriva Corupției și ale Convenției Penale și cele Civile ale Consiliului Europei privind Corupția. În plus, trebuie evaluat dacă un cadru european pentru protecția avertizorilor de integritate ar determina statele UE să adopte legi care să asigure mecanisme eficiente de protecție a avertizorilor. Domeniul de aplicare al unui asemenea cadru la nivelul Uniunii ar trebui să includă lupta împotriva corupției, fără a se limita însă la acest obiectiv. În același timp, avertizările de integritate pot funcționa ca instrumente pentru managementul riscului și pentru reducerea pierderilor rezultate din acțiuni ilegale.

(sursa: Transparency International: Whistleblowing in Europe)

contribuția ALAC la schimbare

6.000

de cetățeni
consiliați în România

Pe baza cazurilor semnalate de către cetățeni, Centrul ALAC identifică probleme la nivel de sistem și depune eforturi pentru eliminarea acestora. Câteva din rezultatele campaniilor de advocacy ALAC :

- ◆ **Protecția angajaților din sectorul public care sesizează acte de corupție la locul de muncă este asigurată prin Legea avertizorilor de integritate (nr. 571/2004).**
- ◆ **Cetățenii primesc integral motivarea rezoluțiilor și ordonanțelor de la Parchet. Astfel, procurorii sunt obligați să motiveze decizia prin care resping o plângere, datorită modificării Codului de Procedură Penală.**
- ◆ **Cetățenii cu venituri mici pot beneficia gratuit de sprijinul unui avocat, pentru a-și apăra drepturile în instanță și a obține repararea prejudiciilor cauzate de corupție.**
- ◆ **Prima propunere a legii care a stat la baza înființării Agenției Naționale de Integritate.**
- ◆ **Abuzul în serviciu a fost inclus între faptele de corupție—prin articolul 13² din Legea 78/2000.**

140.000

de cazuri preluate,
în toată lumea

90

centre ALAC

60

de țări cu
centre ALAC

Noi am făcut primul pas, acum e rândul tău.
Implică-te! Raportează corupția!

TRANSPARENCY INFO , Nr 6 / 2015

Newsletter realizat de Wendla Beyer

Contributii: Iulia Coșpănar, Georgeta Filip, Andreea Gușă

Bibliografie

Ombudsmanul European: declarație de presă, 3/ 2015

Transparency International, 2013: Whistleblowing in Europe

Transparency international, 2009: Alternativa la Tăcere

Fotografii: Zafer Ali, Michael Dunner, Yeonhee Lee

Transparency International România

Bulevardul Nicolae Bălcescu 21, etaj 2

010044 București, România

telefon: +4 031 6606 000 / +4 021 317 71 70

fax: +4 031 6606 006 / +4 021 317 71 72

email: office@transparency.org.ro

www.transparency.org.ro/

